

Με το σημερινό τεύχος η ΟΥΤΟΠΙΑ συμπληρώνει πέντε χρόνια ζωής. Πέντε χρόνια, εικοσιπέντε τεύχη, τα περισσότερα από 160 σελίδες και ορισμένα με περισσότερες από 200. Η ΟΥΤΟΠΙΑ επέζησε, σε πείσμα των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν ειδικά τούτη την εποχή, περιοδικά αυτού του είδους.

Η ΟΥΤΟΠΙΑ σχεδιάστηκε και κυκλοφόρησε σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες. Εντούτοις επέζησε, απέκτησε ένα σχετικά ικανοποιητικό αναγνωστικό κοινό και έναν αξιόλογο κύκλο συνεργατών, Ελλήνων και ξένων.

Η ΟΥΤΟΠΙΑ σχεδιάστηκε το 1991 και κυκλοφόρησε το 1992. Ήταν η εποχή της κατάρρευσης της Σοβιετικής Ένωσης, του σοσιαλιστικού στρατοπέδου και της πολυδιάσπασης της ελληνικής Αριστεράς. Τα γεγονότα εκείνα αθούσαν σε ακραίες καταστάσεις στο χώρο της πολιτικής και της θεωρητικής σκέψης: Από τη μια, στο σκεπτικισμό, στην απογοήτευση και στην ιδιώτευση. Από την άλλη, σε μια αμυντική περιχαράκωση και στην άρνηση κάθε προσπάθειας για κατανόηση της νέας πραγματικότητας. Όσοι συγχροτήσαμε τον αρχικό πυρήνα του περιοδικού, κρίναμε ότι ήταν ανάγκη να συμβάλλουμε στη μελέτη των σημερινών προβλημάτων χωρίς προκατασκευασμένες βεβαιότητες, αλλά και χωρίς εύκολους μηδενισμούς. Κρίναμε συνεπώς ότι στην προσπάθεια αυτή θα βοηθούσε η ίπταξη ενός θεωρητικού περιοδικού ανοιχτού σε όλα τα φεύγατα της κριτικής-αριστερής σκέψης ή και απλά της κριτικής σκέψης, χωρίς αποκλεισμούς, χωρίς τις καταστροφικές πρακτικές της παραδοσιακής ορθοδοξίας.

Ένα τέτοιο περιοδικό δεν θα εκάλυπτε, προφανώς, κάποιο ειδικό ερευνητικό πεδίο. Θα έπρεπε να είναι ένα περιοδικό γενικής παιδείας, «θεωρίας και πολιτισμού», συνολικής στοχαστικής θεώρησης των προβλημάτων. Ένα περιοδικό που θα επεδίωκε να αποφύγει την εξειδικευμένη, τεχνική αντιμετώπιση των προβλημάτων και ταυτόχρονα την κενή γενικολογία και τον εγκυλοπαιδισμό. Παρά τη θεματική ποικιλία, η ενότητα του περιοδικού θα εξασφαλίζόταν με την ευρεία, κριτική και στοχαστική θεώρηση της πραγματικότητας. Έκ των πραγμάτων, συνεπώς, θα έπρεπε να αποφύγει τα δύο άκρα και να συνθέσει, σε ένα άλλο επίπεδο, το ειδικό με το γενικό. Άλλα τέτοιες ισορροπίες, ως γνωστόν, δεν είναι εύκολες και το περιοδικό δεν απέφυγε τα γλυπτοίματα προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση.

Η ΟΥΤΟΠΙΑ, αντίθετα με ότι για ορισμένους δηλώνει ο τίτλος της, δεν θα είχε στραμμένο το βλέμμα στο παρελθόν. Οργανο μιας «συγκεκριμένης» ουτοπίας, μέσα από την προσπάθεια κριτικής αποτίμησης του παρελθόντος και σε οργανική σχέση με αυτή, θα επιχειρούσε να ανιχνεύσει τις θετικές δυνατότητες του παρόντος. Βεβαίως ένα τέτοιο έργο δεν μπορεί να το επιτελέσει ένα περιοδικό. Στόχος μας είναι να συμβάλλουμε σ' αυτό το έργο με τις μικρές δυνάμεις μας, ως ένα περιοδικό από τις σελίδες του οποίου μπορεί να εκφραστεί κάθε φωνή, κριτικής της σημερινής πραγματικότητας. Έτσι, παρά τις αντικειμενικές

δυσκολίες και τις δικές μας ανεπάρκειες, μπορέσαμε να συγκεντρώσουμε γύρω από την ΟΥΤΟΠΙΑ, τόσο διανοούμενος της παλαιάς γενιάς, όσο και αξιόλογες δυνάμεις της νεότερης, χωρίς παραταξιακά και άλλα κριτήρια, με μοναδικό κριτήριο την κριτική στάση και την ποιότητα του στοχασμού. Ελπίζουμε ότι με το χρόνο η ΟΥΤΟΠΙΑ θα γίνει, ακόμα περισσότερο, ο χώρος ελεύθερης έκφρασης όσων δεν γοητεύονται από τη σημερινική κοινωνική πραγματικότητα.

Προφανώς, τόσο η αρχική ομάδα του περιοδικού, όσο και οι μετέπειτα τακτικοί συνεργάτες, δεν αποτελούσαν και δεν αποτελούν ένα ιδεολογικά ομοιογενές σύνολο, με ταυτόσημες απόψεις για τα προβλήματα του σημερινού κόσμου. Όμως όλα αυτά τα χρόνια κατορθώσαμε να συνθέτουμε και να υπερβαίνουμε τις διαφορές, πετύχαμε τη σύνθεση ενότητας και διαφοράς, σε ένα πνεύμα δημιουργικής-φιλικής συνεργασίας, που θεμελιωνόταν στον κοινό στόχο του περιοδικού. Και ως προς αυτό δεν είναι τυχαίο ότι, παρά τις δυσκολίες και τις διαφορές, κανένα από τα μέλη της αρχικής συντακτικής ομάδας και κανείς από τους μετέπειτα τακτικούς συνεργάτες δεν εγκατέλειψε την ΟΥΤΟΠΙΑ. Με το ίδιο κριτικό-ενωτικό πνεύμα θα συνεχίσουμε την προσπάθεια για συνεχή βελτίωση του περιοδικού. Θα θέλαμε συνεπώς να ενχαριστήσουμε, μ' αυτή την ευκαιρία, όλους τους συνεργάτες του περιοδικού για την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία τους. Επίσης τις εκδόσεις Γκοβόστη που ανέλαβαν το οικονομικό και το συνολικό βάρος της αρχικής έκδοσης του περιοδικού και τέλος τις εκδόσεις Στάχυ που μας εξασφαλίζουν τα τελευταία δύναμιση χρόνια μια τακτική και απρόσκοπτη έκδοση.

Το κύριο μέρος του σημερινού τεύχους είναι αφιερωμένο σε θέματα τέχνης. Είναι δείγμα της προσπάθειάς μας να διαθέτουμε όλο και περισσότερες σελίδες του περιοδικού σε θέματα τέχνης και πολιτισμού. Η σχετική καθυστέρηση σ' αυτό το χώρο δεν οφείλεται σε υποτίμηση ή σε αδιαφορία, αλλά στις δυσκολίες που αντικεμενικά είχαμε (και έχουμε) να αντιμετωπίσουμε. Στο σημερινό τεύχος, εκτός από τα αρχικά κείμενα επίκαιοτητας και τις μελέτες που αφορούν κυρίως θέματα τέχνης, δημοσιεύονται επίσης οι εξαιρετικά ενδιαφέροντες μελέτες των Γ. Γρόλλιου και Γ. Κάσκαρη, του Μ. Δαφέδου, του Σ. Μιχαήλ, του D. Laibman και του R. Wolff. Επίσης επίκαια ύρθα του Δ. Λιβιεράτου και Κ. Χαριτάκη. Τέλος, στό σημερινό τεύχος παρουσιάζονται από τον Ε. Μπιτσάκη, δώδεκα βιβλία που αναφέρονται στο «μεγαλείο και στις τραγωδίες της ελληνικής Αριστεράς», δηλαδή στην προπολεμική και την κατοχική περίοδο, στην περίοδο του εμφυλίου και στη μετεμφυλιακή περίοδο της σύγχρονης ιστορίας μας.

Το σημερινό τεύχος εικονογραφείται με έργα του ζωγράφου Δημοσθένη Κοκκινίδη, καθηγητή στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας.